

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF T.H.V. LEO BAEKELANDSTRAAT 10 TE ANTWERPEN

ARCHEOLOGIENOTA

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN



ABO Archeologische Rapporten 916

Rapport opgemaakt door: Melissa Lamberts



Kontichsesteenweg 38

B-2630 Aartselaar

Maart – juli 2019

Projectnr. Intern: 25700

Projectnr. OE: 2019E41

INHOUD

Deel 2: Programma van maatregelen

1	Besluit	3
---	---------------	---

DEEL 2 PROGRAMMA VAN RESULTATEN

1 BESLUIT

Uit het historisch en landschappelijk onderzoek (hfd. 3 en 4) blijkt dat het projectgebied gelegen is in voormalig poldergebied van de Polder van Ekeren. Het bevindt zich ten noordwesten van de Donkse Beek en de ondergrond is er vochtig tot nat. De gekarteerde bodems zijn overwegend licht zandleem- of kleigronden zonder profielontwikkeling en met een Pleistoceen zandsubstraat op geringe diepte (< 75 cm). De landschappelijke ligging van het projectgebied in laaggelegen en eerder nat gebied maakt het niet onmiddellijk een interessantere locatie voor menselijke aanwezigheid in het verleden vanaf de steentijden. In de omgeving zijn er echter wel enkele losse vondsten van lithisch materiaal gekend. De kans om archeologische indicatoren uit deze periode aan te treffen ter hoogte van het projectgebied wordt echter laag ingeschat, mede doordat een verstoring van de bovenste la(a)g(en) van de oorspronkelijke bodemopbouw wordt verwacht door eerdere bouw- en graafwerken op het terrein, bijvoorbeeld voor de aanleg van voetbalvelden en bijhorende infrastructuur. Gekende archeologische erfgoedwaarden in de omgeving wijzen voornamelijk op menselijke aanwezigheid in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen. Verder zijn er ook verschillende hoeves en dus plaatsgebonden erfgoed uit de nieuwe tijd gekend.

Op basis van deze gegevens wordt de kans op het aantreffen van archeologische resten en/of sporen op het projectgebied reëel ingeschat. De kans lijkt het grootst dat de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen vertegenwoordigd kunnen zijn. Er moet echter rekening gehouden worden met de huidige terreintoestand.

Uit een analyse van het huidige landschap blijkt immers dat het projectgebied doorheen de tijd een grondige metamorfose heeft ondergaan. In de eerste plaats wijzigde de situatie van het terrein als een gevolg van de inpolderingsactiviteiten rond Antwerpen waardoor bijvoorbeeld landbouwgronden werden gecreëerd, wat ook het geval lijkt te zijn geweest ter hoogte van het projectgebied. Het is echter in de loop van de 20^{ste} eeuw dat het terrein volledig ontwikkeld werd. In het noordoosten van het terrein verschenen tennisvelden met bijhorende infrastructuur en op de rest van het terrein werden voetbalvelden aangelegd. Verder werd er langs de Leo Baekelandstraat een visvijver gegraven. De aanleg van de visvijver heeft hoogstwaarschijnlijk voor een diepe verstoring gezorgd. Al deze structuren zijn tot op heden binnen het projectgebied aanwezig. De aanleg van deze bebouwing, verharding, sportvelden en visvijver heeft een grote impact gehad op de bewaring van het (archeologische) bodemarchief.

Bovendien wordt er voor het terrein een ophoging en/of nivellering verwacht op basis van het digitaal hoogtemodel gecombineerd met gegevens uit booronderzoeken en rapporten in de omgeving. Om de aan- of afwezigheid van deze vermoedelijke wijziging van de oorspronkelijke bodemopbouw na te gaan, werden controleboringen uitgevoerd binnen het projectgebied. Deze toonden de aanwezigheid van antropogeen materiaal, zoals baksteenspikkels en –brokjes, in de bodem aan tot op variabele diepte. De grootste diepte tot waarop antropogeen materiaal in de bodem werd geregistreerd is 2,40 m-mv (boring 1). Echter, de boringen tonen ook dat het grootste gedeelte van het onderzoeksgebied in het verleden is opgehoogd. Zo is er een ophooglaag van variabele dikte aangetroffen (ca. 39 cm tot 240 cm). Hieruit blijkt dat de eerdere bouw- en graafwerken op het terrein hebben gezorgd voor een wijziging van de oorspronkelijke bodemopbouw. In de meeste boringen werd immers niet langer een intact profiel aangetroffen. De ophogingslaag bestaat voornamelijk uit zand met schelpenfragmentjes dat mogelijk afkomstig is van de Tertiaire afzettingen in de omgeving van Antwerpen.

Volgens de hoogtemodelkaarten bevindt de vijver zich in een zachte terreindepressie. Het is hoogstwaarschijnlijk dat dit deel van het oorspronkelijke relief is afgegraven voor de aanleg van de vijver.

Daarnaast zullen de geplande werken grotendeels plaatsvinden in opgehoogde grond. De bouw van het gebouwencomplex zal het bodemarchief maximaal 0,75 m-MV verstoren. Uit de boringen (5, 6, 8, 9, 11 en 12) ter hoogte van het toekomstige gebouwencomplex blijkt dat hier een ophogingslaag aanwezig is van ca. 0,38 tot 1,14 m-MV. Daarnaast vindt de bouw van het gebouwencomplex plaats waar in het verleden is afgegraven voor de aanleg van de vijver. De aanleg van de gescheiden riolering, septische putten en andere bijbehorende structuren zullen het bodemarchief enkel lokaal diep verstoren.

De aanleg van de grachten (0,7 m-MV), verhardingen (0,5 m-MV), petanque (0,30 m-MV) en de minigolf (0,30 m-MV) vinden ook plaats in de ophogingslaag. De boringen (1 en 2) ter hoogte van de minigolf en de petanque tonen aan dat de bodem hier 2,40 m en 1,56 m-MV diep verstoord is.

De aanleg van de voetbalvelden en de Duiveltjesvelden zal het bodemarchief maximaal 0,3 m-MV diep verstoren. Boringen 3, 4 en 10 tonen een minimale bodemverstoring van 1,2 m-MV. Boring 10 toont maar 39 cm dikke ophogingslaag. Echter, het nieuwe voetbalveld zal worden aangelegd op een locatie waar in het verleden reeds is afgegraven voor de aanleg van het bestaande voetbalveld.

De boringen tonen voldoende aan dat het archeologische bodemarchief volledig vernietigd is binnen het projectgebied. Daarnaast blijkt dat het grootste gedeelte van het onderzoeksgebied reeds verstoord is door de aanleg van gebouwen, infrastructuur, sportvelden, voetbalvelden en een visvijver. Het potentieel tot archeologische kennisvermeerdering wordt daarom laag ingeschat. Er wordt een vrijgave van het gehele onderzoeksgebied geadviseerd.